

at Landbrugets Kreditforhold i det hele trænge til en virkelig grundig Undersøgelse og mulig en Ordning med Støtte fra Statens Side. Jeg skal nævne en Ting, som synes mærkelig og abnorm. I Landsbyerne og Stationsbyerne, hvor man nu ser Huse opføres, det ene efter det andet, pæne, nette Huse, kan en Mand, selv om han intet ejer, faa bygget sig et saadant Hus, idet han, naar Huset er opført og han har faaet det vurderet, kan gøre Laan derpaa. De, der bygge Huset for ham, indestaa for det Beløb, de bygge for. Derimod er Forholdet ved Landbruget et helt andet. En Landbruger, som ejer en Ejendomsgaard, er anderledes daarligt stillet. Han kan have Bygninger til betydelig større Værdi, og han kan have store Arealer, men det er ham tit overordentlig vanskeligt at faa sine Kreditforhold ordnede. Dersom der ad Lovgivningsvejen kunde opnaas en bedre Ordning af Landbrugets Kreditforhold, vilde det sikkert have sin store Betydning.

Jeg skal med Hensyn til Ønsket om Retten til Ekspropriation af Jord til Husmandsbrug i Fæste tillade mig den almindelige Bemærkning, at der vist hos mange hersker ret vidtsvævende Forestillinger om, hvordan og i hvor vid Udstrækning denne Ret kan benyttes. Man hører tit den Anke, at Husmandsbrug komme til at ligge paa den daarligste Jord, for det er i Regelen Udjorden, der sælges fra en Ejendom, og det gøres tit gældende, at Husmændene burde have den bedste Jord. Jeg forstaaer godt den Tanke, og det vilde være udmærket, om man kunde gaa hen og pille et Stykke god Jord ud lige bag ved Sælgerens Have, Gaard eller Sted og lade den Gaard, hvorfra det tages, beholde Udjorden, som ligger langt borte fra Driften. I Grundlovens § 82 staaer der: „Ejendomsretten er ukrænkelig, ingen kan tilpligtes til at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning“. Almenvellet skal kræve det, og det kan vanskeligt siges, at Almenvellet kræver, at der tages f. Eks. til et Husmandsbrug paa et bestemt Sted. Jeg har som Kommissionsformand oplevet, at en saadan Ansøger sagde, naar han havde faaet Tilladelse til at faa et Stykke Jord af en Gaard: Kunde det nu ikke lade sig gøre, at jeg faar den Jord der ved Toffen udenfor Haven, for det er et dejligt Stykke Jord. Jeg tror, der hersker nogen Vildfarelse med Hensyn til denne Ekspropriation, og jeg mener der-

for, det er rigtigt, at dette Spørgsmaal bliver grundigt undersøgt, for at disse Vildfarelser kunne blive fjernede. Kommissionen, der bliver nedsat, bør have sin Opmærksomhed særlig henvendt paa denne Paragraf i Grundloven, at Almenvellet skal kræve det, før der kan foretages en Ekspropriation.

Jeg skal i øvrigt paa det bedste anbefale Forslaget. Jeg mener, det er tidsvarende, at disse Spørgsmaal netop nu komme til grundig Behandling, og at der fremkommer Forslag fra en saadan Kommission.

Landbrugsministeren (Anders Nielsen): Jeg takker samtlige Partiers og Grupper Ordførere for de velvillige Udtalelser, der alle aande Tilslutning til det Forslag, som jeg har fremsat. Jeg glæder mig over, at der ikke fra nogen Side er ytret Ønske om at komme ind paa en Realitetsdebat af de Opgaver, som denne Kommission skal beskæftige sig med, jeg glæder mig over, at man er enig i den Betragtning, som fremkom ved Forslagets Forelæggelse, at her er Tale om at give en Kommission i Opgave at undersøge og overveje disse Ting og stille Forslag derom. Der er ikke Tale om at opstille et Program, hvorefter den skal arbejde, men Programmet kommer fra den Kommission, vi betro disse Overvejelser og Undersøgelser og Forslagsinitiativ. For saa vidt har jeg kun Grund til at være glad ved den Modtagelse, Forslaget har faaet her i dette høje Ting.

Der er faldet nogle enkelte Bemærkninger, som jeg vil standse ved et Øjeblik. Der er f. Eks. nævnt Kreditforholdene, og de ere nævnte i Forbindelse med Statsgaranti. Men det blev sagt saa behersket og stille, saa det foranlediger mig ikke til nogen Modsigelse. Hvis det var blevet fremhævet stærkere, kunde det være, at de, der sysle med vore Finanser, vilde sige, at Tale om Statsgaranti for private Mænds Prioriteter i disse Tider just ikke er særlig tilraadelig.

Derimod er der et andet Punkt, jeg vil standse lidt ved, nemlig Spørgsmaalet, om Kommissionens Opgave rækker videre med Hensyn til offentligt Fæste af Jord i offentligt Eje end til den Jord, der i Øjeblikket er i offentligt Eje. Det ærede Medlem, som talte paa Venstres Vegne, sagde, at hvis det maatte vise sig under Forhandlingerne og Overvejelserne i Kommissionen, at der var Vej frem til offentligt Fæste, var det meget muligt, at man ikke vilde indskrænke sig til den Jord, som for